

Pénzváltó Nikolett¹: A 2024. évi törökországi helyhatósági választások háttere és értékelése²

Vezetői összefoglaló

- A 2024. március 31-i helyhatósági választás Recep Tayyip Erdoğan török elnök és pártja, az AKP eddigi legsúlyosabb vereségét hozta 2002-es hatalomra kerülésük óta. Ez volt az első olyan választás, amelyen egy másik párt (Köztársasági Néppárt, CHP) országos szinten több szavazatot kapott, mint az AKP.
- Az eredmények alakulásában számos tényező játszott közre. Kiemelkedik a rossz gazdasági helyzet, valamint az iszlamista Újra Jólét Pártja (*Yeniden Refah*) megerősödése, amely szavazatokat vont el az AKP-től.
- A CHP az ellenzéki szövetség felbomlása után képes volt konszolidálni az ellenzéki szavazótáborát és kiterjeszteni szavazóbázisát. Az ellenzéki pártszimpatizánsok közül sokan szavaztak át taktikai okokból a CHP-re.
- A helyhatósági választás hatása rövid távon várhatóan korlátozott lesz, Erdoğan elnök napi hatalomgyakorlása nem inog meg.
- A helyhatósági választásokon az emberek gyakran más logika mentén szavaznak, mint a parlamenti vagy elnökválasztáson; az identitásképző elemek kevésbé érvényesülnek. A következő, 2028-as parlamenti- és elnökválasztás pedig még messze van. Ezért is érdemes óvatosságnak lenni az eredmények extrapolálásával. A kialakult helyzet ugyanakkor rég nem látott új dinamikákat hoz a török politikába.
- Jelenleg a legnagyobb kérdés, hogy mik Erdoğan tervei, akar-e indulni 2028-ban – 74 évesen – is az elnökválasztáson. A jelenlegi török alkotmány kettőben maximálja az elnök ciklusainak számát. Az újrázáshoz így alkotmánymódosításra vagy egy – régóta tervezett – új alkotmányra lenne szükség.

2024. március 31-én helyhatósági választásokat tartottak Törökországban, amely az Igazság és Fejlődés Pártja (AKP) történetének eddigi legnagyobb vereségét hozta. Az elemzés felvázolja a választások előtti törökországi politikai helyzetet, majd értékeli a választási eredményeket. Sorra vesszük, hogy milyen okok vezettek a Köztársasági Néppárt (CHP) nagy arányú győzelméhez, és milyen folyamatokra érdemes figyelni a közeljövőben. Az írást a várható következmények áttekintése és előre tekintés zárja.

A politikai helyzet a választások előtt

A 2023. májusi választások az elmúlt húsz év legszínesebb török parlamentjét hozták.³ Míg 2007-ben és 2011-ben mindössze három párt jutott be az országgyűlési választásokon a parlamentbe (AKP, CHP, MHP), ami 2015-ben a HDP-vel négyre bővült, jelenleg 11 különböző párt képviselői ülnek a 600 fős Nagy Török Nemzetgyűlésben. Ez jelentős részben a választási rendszer átalakulásának köszönhető, hiszen 2022 előtt a pártoknak önállóan kellett átlépniük az akkori magas, 10%-os parlamentbe jutási küszöböt. A 2023-as választás már jelezte, hogy a török politika újra egy izgalmas szakaszba lépett. A 2024-es helyhatósági választások pedig csak erősítették ezt a percepciót.

A 2023-as parlamenti és elnökválasztás kudarcra az ellenzéki szövetség felbomlásához vezetett. Az ellenzéki pártok fokozatosan megkezdték a következtetések levonását. A Köztársasági Néppárt (CHP) 2023 novemberében leváltotta a pártot 2010 óta irányító Kemal Kılıçdaroğluta, aki az ellenzék közös elnökjelöltjeként alulmaradt Recep Tayyip Erdoğannal szemben 2023 májusában. Az új pártelnök a 49 éves Özgür Özel lett. Míg Kılıçdaroğlu az utóbbi években a politikai paletta jobb oldaláról próbált szavazókat megszerezni, Özel egy baloldali, szociáldemokrata irányba vinné a CHP-t.⁴

¹ Pénzváltó Nikolett (penzvalto.nikolett@uni-nke.hu) az NKE EJK JLI tudományos munkatársa.

² A tanulmány a TKP2021-NVA-16 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

³ Bővebben lásd EGERESI Zoltán – PÉNZVÁLTÓ Nikolett: *Törökország választ(ott) – az elnökválasztás második fordulója elé.* [online], 2023. 05. 26. Forrás: SVKI Elemzések [2024. 04. 05.]

⁴ Halil KARAVELI: *Can the New CHP Leader Revive Social Democracy in Turkey?*, [online], 2024. 01. 25. Forrás: Turkey Analyst [2024. 04. 05.]

Az először 2015-ben Népek Demokratikus Pártja (HDP) néven a parlamentbe jutott kurd párt a 2023-as választások előtt névváltásra kényszerült. A párt ellen folyamatban lévő betiltási eljárás⁵ következtében a Zöld Bal Párt (YSP) nevű formáció listáján indították a jelöltjeiket. 2023 októberében aztán a párt Népek Egyenlősége és Demokrácia Pártra változtatta a nevét (DEM). Új társelnököket is választottak Tülay Hatimoğulları Oruç és Tuncer Bakırhan személyében.

Az előző, 2019-es helyhatósági választáson a török ellenzék elsősorban azért győzhetett és szerezhetett meg az AKP-től több nagyvárost, köztük 25 év óta először Isztambul és Ankarát, mert összefogtak és közös jelölteket indítottak. A 2024-es helyhatósági választáson azonban nem ez volt a helyzet. Többek között a szélsőjobboldali Jó Párt (İyi) és a kurd DEM is úgy döntött, hogy külön jelöltekkel indul. Az általános várakozás a választások előtt az volt, hogy ez gyengíteni fogja az ellenzék teljesítményét, azonban az eredmények rácafoltak erre.

Ennek egyik oka az volt, hogy a kormánypárti oldalon is kivált egy párt a 2023-as választási szövetségből, amelynek sikere az egyik legnagyobb meglepetést hozta. Az iszlamista Újra Jólét Pártja (*Yeniden Refah Partisi*, YRP) a 2023-as választásokon még Erdoğant támogatta. A YRP-t 2018-ban alapította Fatih Erbakan, Necmettin Erbakan korábbi török miniszterelnök (1996-1997) fia. A párt előképe az 1983-ban alapított iszlamista Jólét Pártja (*Refah Partisi*), amelyet a török alkotmánybíróság 1998-ban tiltott be arra hivatkozva, hogy veszélyezteti a török állam szekuláris jellegét. Necmettin Erbakan a Refah egyik alapítója, illetve az úgynevezett Milli Görüş (Nemzeti Nézőpont) legmeghatározóbb alakja volt. Nézőpontjuk szerint a végsőkig ragaszkodni kell a török hagyományokhoz és az iszlám vallásgyakorláshoz. Álláspontjuk szerint a Nyugathoz való közeledés azzal a veszéllyel fenyeget, hogy Törökország Európa gyarmatává válik és szuverenitása erősen korlátozódik, valamint a törökség kultúráját és hitét is veszélyezteti.⁶ Ez a megközelítés a gyakorlatban is látható volt Erbakan külpolitikájában, amellyel Európa helyett az iszlám világhoz közeledett. Necmettin Erbakant 1997-ben az úgynevezett „február 28-i folyamat” során a török fegyveres erők egy úgynevezett „posztmodern puccsal” kényszerítette lemondásra. A Refah az AKP elődpártjának tekinthető. Erdoğan a párt színeiben volt a kilencvenes években Isztambul polgármestere, Erbakant pedig sokan Erdoğan kilencvenes évekbeli politikai mentorának tekintik.

A YRP napjainkban az AKP-nál jóval radikálisabb Izrael elleni politikája miatt is egyre népszerűbb a vallásos, konzervatív török szavazók körében; ilyen értelemben kifejezetten profitált a jelenleg zajló gázai háborúból. Emellett erőteljes LGBTQ-ellenes és oltásellenes retorika jellemzi őket.

Választási eredmények

A 2024. március 31-i helyhatósági választás Recep Tayyip Erdoğan és pártja, az AKP legsúlyosabb vereségét hozta 2002-es hatalomra kerülésük óta. Ez volt az első alkalom, hogy az AKP-t egy másik párt országos szinten legyőzte. A CHP (Musztafa Kemál Atatürk egykori pártja) ezzel együtt ezt megelőzően 1977-ben tudta utoljára egy választáson a legtöbb szavazatot megszerezni. A helyhatósági választáson összesen mintegy 1.393 polgármestert és több mint 22 ezer képviselőtestületi tagot választottak meg. Elemzésünk célja egy stratégiai szintű kép megrajzolása, így nem megyünk bele az eredmények minden részletre kiterjedő bemutatásába.

Ami az országos eredményeket illeti, ha a polgármester-jelöltekre leadott összes szavazatot nézzük, a szekuláris CHP 37,76%-os eredménnyel (17,39 millió szavazat) két százalékponttal és mintegy egymillió szavazattal előzte meg az AKP-t (35,48%, 16,34 millió szavazat). A harmadik helyet meglepetésre a YRP szerezte meg a szavazatok 6,19%-ával (2,85 millió szavazat). A DEM a szavazatok 5,7%-át, az AKP-val szövetséges nacionalista Nemzeti Cselekvés Pártja (MHP) 4,98%-át, míg az ellenzéki nacionalista Jó Párt (İyi) 3,77%-ot. A képviselő-testületi tagok aránya hasonlóan alakult (CHP 34,47%, AKP 32,42%, Refah 6,96%).⁷

Ha a konkrét nagyvárosokat nézzük, a CHP megtartotta Isztambul, Ankarát és Izmirt is, sőt, további nagyvárosok vezetését szerezte meg az AKP-től. A nagyvárosokat irányító polgármesterek számát a CHP 11-ről 14-re növelte, míg az AKP esetében ez a szám 15-ről 12-re csökkent. A DEM 3, a YRP 1 nagyváros

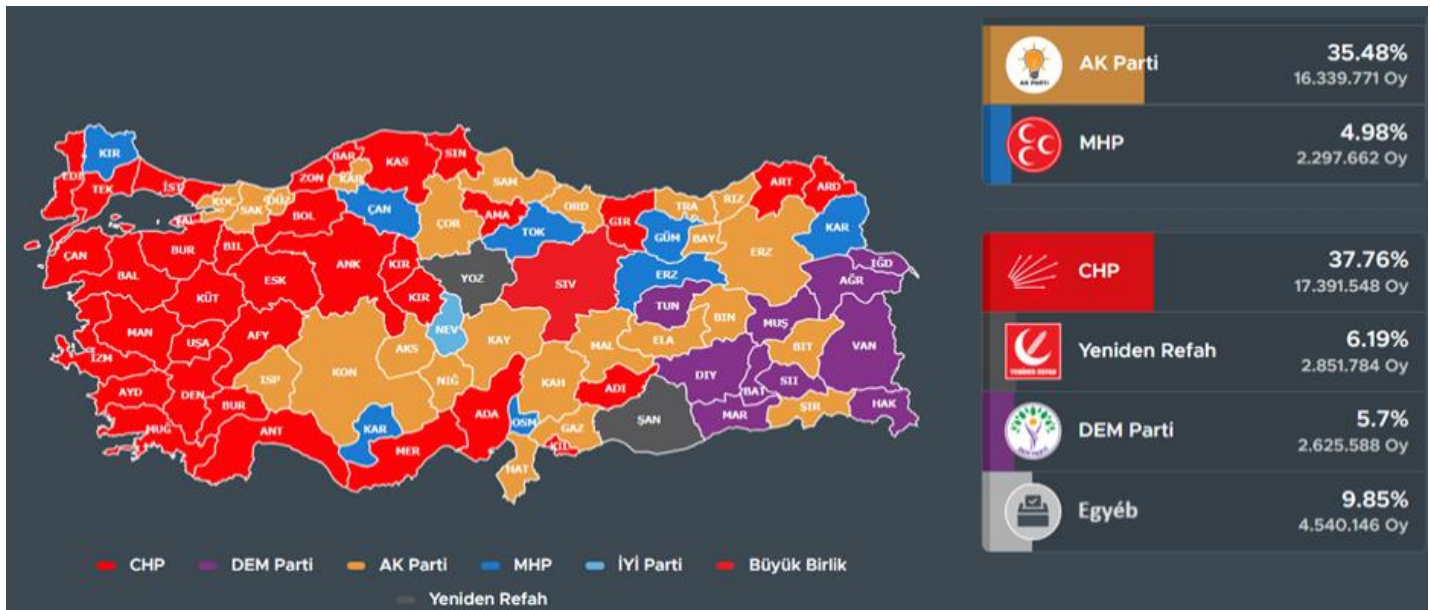
⁵ A 2021-ben indított alkotmánybírósági eljárás a terrorszervezet Kurdisztáni Munkaspárttal (PKK) való együttműködéssel és az állam egysége elleni fellépéssel vádolta a kurd párt tagjait.

⁶ Kicsi Valéria: Irányzatok a mai törökországi iszlámban. In: VÁSÁRY István (szerk.): *Törökország és az iszlám: Az iszlám szerepe Törökország EU-csatlakozásának megítélésében III.* Avicenna, 2008.

⁷ 31. Mart 2024 Yerel Seçimleri, [online], 2024. 04. 01. Forrás: Hüriyet [2024. 04. 05.]

vezetését szerezte meg. Isztambulban Ekrem Imamoğlu (CHP) a várakozások ellenére nem szoros versenyben, hanem egyértelmű fölényrel, 51,14%-kal (4,4 millió szavazat) nyert az AKP-s Murat Kurummal szemben (39,59%, 3,4 millió szavazat), Ankarában pedig Mansur Yavaş (CHP) még magabiztosabban, a szavazatok 60,38%-ával (1,99 millió szavazat) az AKP-s Turgut Altınok 31,68%-a ellenében (1,04 millió szavazat).

Tartományi szinten (il) a CHP 21-ben szerezte meg a polgármesteri széket (ez 2019-hez képest 11-gyel több), az AKP pedig 12-ben (feleannyiban, mint 2019-ben). A MHP 8, a DEM 7, a YRP 1, az İyi 1 tartományi polgármestert ad. A körzetek (ilçe) szintjén az AKP 356, a CHP 337, a MHP 122, a DEM 65, a YRP 39, az İyi 24 polgármestere győzedelmeskedett.

1. ábra: A 2024-es török helyhatósági választásokon győztes polgármestereket kiállító pártok⁸

Az eredmények alakulásában számos tényező játszott közre. Ezek egyike egyértelműen a rossz török gazdasági helyzet és az emberek megélhetési nehézségei. A választási eredmények kihirdetését követő nyilatkozatokból az látszott, hogy a kormányoldal is ezt tekinti a vereség fő okának. Bár a 2023-as választási győzelem után Erdoğan szakított az unortodox gazdaságpolitikával, az infláció még mindig rendkívül magas Törökországban (a hivatalos adatok szerint márciusban 68,5%-os, szakértők szerint azonban valójában jelentősen magasabb). A 2023 júniusában kinevezett technokrata Mehmet Şimşek pénzügyminiszter – aki 2009 és 2015 között már betöltötte ezt a pozíciót, és hozzájárult a török gazdaság kilábalásához a 2008-as gazdasági válságból – strukturális reformokat és az infláció egy számjegyre történő visszaszorítását ígerte.⁹ A reformoknak azonban időre van szükségük. Az ortodox gazdaságpolitikához való visszatérés egyik látványos eleme, hogy a török elnök végül engedte a központi banknak a kamatemelést: az irányadó kamatot 8,5%-ról fokozatosan 50%-ra emelték.

Részben a gazdasági helyzethez kapcsolódhat a török mércével alacsony (2004 óta a legalacsonyabb), 78,5%-os választási részvételi arány is. Számos, az AKP gazdaságpolitikájából kiábrándult kormányoldali szavazó maradhatott inkább otthon. Az előző, 2019-es helyhatósági választáson a választásra jogosultak 84,67%-a vett részt.

Egyértelműen szavazókat vett el az AKP-tól a YRP megerősödése is. Míg a 2023-as parlamenti választáson a párt a szavazatok 2,8%-át szerezte meg, a 2024-es helyhatóságin több mint dupláztak (6,19%). A kiábrándult AKP-szavazók egy része, akik nem akartak a baloldalra szavazni, a YRP-re szavazott át. A párt fejlődése a következő évek egyik legnagyobb figyelmet érdemlő folyamata lesz.

⁸ Uo.

⁹ [Şimşek vows to continue to implement economic program](#), [online], 2024. 04. 01. Forrás: Hürriyet Daily News [2024. 04. 05.]

Egyes esetekben az AKP jelöltválasztását is kifogásolni lehet. Murat Kurum korábbi környezetvédelmi és városfejlesztési miniszter (2018-2023) például nem egy karizmatikus, ellenben több szempontból elmentmondásos isztambuli polgármesterjelölt volt. Az ő korábbi minisztersége idején fogadták el a nagy tiltakozást kiváltó Isztambul Csatorna projekt környezeti hatástanulmányát, és a kinevezése előtt nem sokkal léptették hatályba azt az építési amnesztiát, ami hozzájárult a nagy számú lakóház megsemmisüléséhez a 2023. februári földrengésben.¹⁰ A török rendszer sajátossága is, hogy az AKP-ből kikoptak a karizmatikus politikusok, akiket Erdoğan jelentős részben maga távolított el, hogy ne jelenthessenek fenyegetést a hatalmára.

A másik oldalról rá kell mutatnunk arra is, hogy az AKP már a 2023. májusi parlamenti választásokon is csak a szavazatok 35,61%-át szerezte meg, vagyis arányait tekintve majdnem pontosan ugyanannyit, mint a mostani helyhatósági választásokon (35,48%).¹¹ A párt népszerűségvesztése, kiüresedése tehát nem most kezdődött, noha a 2023-hoz képest mintegy 3 millióval kevesebb szavazat kétségkívül külön aggodalomra adhat okot. Az AKP-nak 2023-ban is szüksége volt a választási szövetségben (Népi Szövetség) részt vevő pártok támogatására ahhoz, hogy megszerezze az abszolút többséget a parlamentben. Erdoğan személyének népszerűségét ugyanakkor az AKP népszerűségvesztése kevésbé érinti.¹²

A CHP ezzel szemben sokat erősödött: a 2023-as parlamenti választáson még csak az országos szavazatok 25,3%-át nyerte el (2024-ben 37,75%-ot). Egyelőre úgy tűnik, hogy az új pártelnök, Özel irányváltása sikeres volt, és meg tudta újítani a CHP-t.

Az ellenzék megosztottsága, a közös ellenzéki jelöltek hiánya végül nem bizonyult döntőnek. A CHP az ellenzéki szövetség felbomlása után képes volt (újra)konszolidálni az ellenzéki szavazótáborát és kiterjeszteni szavazóbázisát. A megalakulásakor nagy figyelmet kapott DEVA Párt, Ali Babacan pártja mindössze a szavazatok 0,32%-át, Ahmet Davutoğlu Jövő Pártja pedig 0,07%-át tudta megszerezni, ami esetükben egyértelművé teszi, hogy az egykori AKP-s vezető politikusok pártjai nem lesznek országos tényezők, nem ők lesznek Erdoğan kihívói. Meglepetést okozott az İyi párt gyenge szereplése is (amely 2023-ban még a szavazatok 9,68%-át tudta megszerezni). Számos ellenzéki szavazó taktikai szavazattal élt, és a legesélyesebb ellenzéki jelöltre szavazott. Ez jól látható például az Isztambulban leadott kurd szavazatok esetében, ahol a DEM jelöltjei a metropolisz jelentős kurd lakossága ellenére mindössze a szavazatok 2,12%-át szereztek meg (noha a kurd szavazók arányát 8-10%-ra teszik).

A DEM jól szerepelt ugyanakkor a kurd többségű Délkelet-Törökországban. A közeljövő egyik nagy kérdése, hogy a megválasztott kurd polgármesterek a helyükön maradhatnak-e. A török kormány az elmúlt években több tucat megválasztott kurd polgármestert távolított el, közülük számos börtönbe került, helyükre pedig saját embereit nevezte ki. Törökországban lényegében bevett gyakorlatnak tekinthető, hogy a kurd politikusokat összemossák a Kurdisztáni Munkáspárttal (PKK), és terrorizmussal kapcsolatos vádakra hivatkozva távolítják el őket a közéletből.¹³ A 2024-es választások után nagy tiltakozást váltott ki, hogy a választási hatóságok Van tartományban megsemmisítették a DEM-es Abdullah Zeydan győzelmét, arra hivatkozva, hogy nem is indulhatott volna a választáson, és a 27%-kal a második helyen végzett AKP-s jelöltet nyilvánította győztesnek. A Felső Választási Bizottság azonban helybenhagyta a kurdok felbbezését, és visszaállította Zeydan pozícióját.

Várható következmények, előre tekintés

A helyhatósági választásokon az emberek gyakran más logika mentén szavaznak, mint a parlamenti vagy elnökválasztáson. Az identitásképző elemek kevésbé érvényesülnek. Kevésbé tud érvényesülni a polarizáló retorika vagy például az egzisztenciális fenyegetésként beállított külső ellenségkép. A helyi ügyek, például a közlekedési, lakhatási kérdések kerülnek előtérbe, a választópolgárok pedig könnyebben szavaznak át egy másik párt kompetens, akár személyesen is ismert jelöltjére, aki a helyi ügyeket fogja intézni, még ha egy parlamenti választáson soha nem is adná az adott pártra a voksukat. Nem érvényesül az a szempont sem a kisebb ellenzéki pártok esetében, hogy legalább be kell juttatni őket a parlamentbe. Szintén

¹⁰ [Ex-minister with controversial record in urban development aims to become mayor of İstanbul](#), [online], 2024. 01. 08. Forrás: Turkish Minute [2024. 04. 05.]

¹¹ Az eltérő részvételi arány miatt a leadott szavazatok számában ugyanakkor megmutatkozik a különbség.

¹² Az erdőgani vezérdemokráciáról bővebben lásd EGERESI Zoltán: *Recep Tayyip Erdoğan és a török vezérdemokrácia*. In: KÖRÖSÉNYI, András et al. (szerk.): *Vezérdemokráciák a világban: Macrontól Erdoğanig és Trumpig*. Ad Librum, 2022. pp. 375-399.

¹³ [Turkey: Kurdish Mayors' Removal Violates Voters' Rights](#), [online], 2020. 02. 07. Forrás HRW [2024. 04. 05.]

jól ismert az a jelenség, hogy a helyhatósági választásokon a választók egy része a hatalmon lévőköt bünteti, így fejezve ki az országos kormányzással szembeni elégedetlenségét (expresszív szavazás).

A 2019-es helyhatósági választás eredménye már megmutatta, hogy a nagyvárosok ellenzéki kézre kerülése még nem feltétlenül hoz a nagypolitikában gyökeres változást. Rövid távon most sem valószínű jelentős irányváltás a török bel- és külpolitikában, Erdoğan napi hatalomgyakorlása az erős elnöki rendszerben nem inog meg. A következő, 2028-as választásokhoz közeledve azonban egyre több kérdés merül fel.

Az ellenzéknek elengedhetetlen szüksége volt erre a győzelemre, hogy a 2023-as kudarc után egyáltalán elhiggye, hogy van esélye leváltani Erdoğant. Nem valószínű ugyanakkor, hogy a mostani győzelem pozitív hatása kitart 2028-ig, így nem dőlhetnek hátra. Ekrem Imamoğlu újabb győzelme után most még inkább Erdoğan természetes kihívójaként jelenik meg a 2028-as elnökválasztáson. Ne feledjük azonban, hogy Imamoğlu ellen jelenleg is két (alapvetően politikai indíttatású) büntetőeljárás van folyamatban. (2022 decemberében 2 év 7 hónap börtönbüntetésre ítélték, amiért 2019 novemberében egy nyilatkozatában „megsértett” egy köztisztviselőt – a fellebbezés ebben az ügyben folyamatban van; 2023 júniusában pedig korrupciós váddal indult ellene eljárás.) Imamoğlu esetleges eltávolítása a hatalom által minden bizonnyal jelentős társadalmi felindulást váltana ki, teljesen kizárni azonban ezt az eshetőséget sem lehet. A folyamatban lévő eljárások miatti bizonytalanság pedig önmagában is állandó terhet jelent, és 2023-ban is részben ez a bizonytalanság volt az oka, hogy nem Imamoğlu lett az ellenzék közös elnökjelöltje.

A legnagyobb kérdés, hogy mik Erdoğan tervei, akar-e indulni 2028-ban – 74 évesen- is az elnökválasztáson. A jelenlegi török alkotmány szerint nem indulhat újra, az elnök ciklusainak számát ugyanis kettőben maximálták. Erdoğannak azonban régóta célja egy új török alkotmány elfogadása, ez többek között a 2023-as választási ígéreteik között is szerepelt. Az új alkotmány igénye alapvetően legitimnek tekinthető, hiszen a mostanit 1982-ben, az 1980-as katonai puccsot követő katonai junta idején fogadták el, azóta pedig már 21-szer módosították. Erdoğan egyik fő érve, hogy új, „civil” alkotmányra van szükség. A kormánykoalíciónak azonban jelenleg nincs meg a szükséges számú képviselője a parlamentben egy új alkotmány elfogadásához. (A 600 fős parlamentben 323 helye van a Népi Szövetségnek, és 360 szavazat kellene ahhoz, hogy az új alkotmányt népszavazásra lehessen bocsátani, míg 400 képviselő támogatásával népszavazásra sincs szükség.) A legutóbbi, 2017-es alkotmánymódosítás előtt Erdoğan a nacionalista és populista retorika kiélezésével szerezte meg a szükséges parlamenti többséget, amellyel már népszavazásra tudta bocsájtani az elnöki rendszert bevezető alkotmánymódosítást.¹⁴

Erdoğan esetében már felmerül a politikai örökségépítés szándéka is. Kérdés, hogy mennyire tekintene például egy új alkotmányt – amely messze alapvetőbb kérdéseket is érint, mint az elnökválasztás mikéntje; olyan alapelveket és -értékeket, mint például a szekularizmus – politikai öröksége fontos részének. Elkezd-e a pozitív örökségépítésre koncentrálni (például újabb kurd nyitás, külpolitikai békülés folytatása Görögországgal és az Egyesült Államokkal), vagy a választási vereség hatására politikailag sebezhetőnek érzi magát, és újra keményebb eszközökhöz folyamodik.

Amennyiben az elnökválasztás szabályait is érintő alkotmánymódosítás lesz a preferált kormányzati irány (például indulhasson az elnök harmadjára is, vagy ne legyen szükség az első fordulóban abszolút többség megszerzésére), az Törökországon belül és az ország külkapcsolatai vonatkozásában is a feszültségek jelentős kiéleződését hozhatja. Amennyiben pedig Erdoğan 2028-ban nem indul, az is legalább ennyire sok kérdést vet fel. Korántsem egyértelmű, ki lehet az utódja – a kormányoldalon egyelőre nincs egyértelmű jelölt. A találgatásokban felmerült többek között Selcuk Bayraktar és Hakan Fidan neve. 2028-ig azonban még nagyon sok minden történhet, ezért is érdemes óvatosnak lenni az extrapolációval.

¹⁴ Minderről bővebben lásd EGERESI Zoltán – PÉNZVÁLTÓ Nikolett: [Az AKP útja az elnöki rendszerről szóló népszavazásig](#). [online], 2017. 05. 15. Forrás: SVKI Elemzések [2024. 04. 05.]

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2024/5

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszaki kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Csiki Varga Tamás, Tóth Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Pénzváltó Nikolett